

Administrativt staaer det vistnok i Regjeringens Magt at træffe Foranstaltninger til en mere betryggende Besættelse af Præstestald end den nuværende. Indstjærpelse, Anvendelse og Udvidelse af de ministerielle Circulairer af 1ste Mai 1848, 6te September 1856 og 23de December 1864 turde i saa Henseende være tilraadelige; men for at disse Foranstaltninger kunne blive ret virksomme, vil den lovgivende Magts Bistand gjøres Behov.

Ved at overveie, hvilke administrative eller legislative Foranstaltninger der kunne findes tilraadelige for at afhjælpe den i Rigsdagen ikke uden Tøie paaberaabte Trang til Forandringer i Folketjens Forhold og i Ordningen af vore kirkelige Tilstande, er jeg i det Væsentlige kommen til samme Resultat, som da jeg den 24de Mai 1854 understrev Kirkecommissionens Betænkning i Anledning af det os forelagte Spørgsmaal, „om der ikke kunde findes Midler, hvorved man, uden at udsætte geistlige Embedsmænd for Ubillighed eller utilbørlig Frihedsindskrænkning, kunde tilveiebringe et mere virksomt Tilsyn med deres Lære og Levnet, end der nu høves“. (Commissionens til Kirkeministeriet indgivne Betænkninger og Andragender S. 59 flg.). Men de tretten Aar, som ere forløbne siden hiin Betænkning, have bekræftet, hvad i den blev ytret, at de Institutioner, som i ovennævnte Henseende maatte være hensigtsmæssige, ikke kunne finde Sted, førend Folketjens fremtidige Forfatning er bleven ordnet. I de henrundne tretten Aar paaminde mange kirkelige Fremtoninger om en følelig Trang til en tidsvarende Kirkeforfatning saasom Frikirkebestræbelser, Selvraadighed ved at bruge ikke autoriserede Psalmebogstillæg i Kirkerne og ikke autoriserede Katechismer i Skolerne, Klager over Præsters Ritualovertrædelser, den indre Missions vel folketjenslige og aandelig vækkende, men ikke i Folketjens Organisation optagne Virksomhed m. m. Rigsdagen har ikke betragtet kirkelige Sager som blot hørende under Regjeringens Administration, men naaget den unegtelig er en politisk og ikke en folketjenslig Repræsentation, har den dog gjort sin medlovgivende Myndighed gjældende ogsaa med Hensyn til Kirkes Anliggender. Naaget man skulde synes, det var soleklart, at Grundlovens Bestemmelse: „Folketjens Forfatning ordnes ved Lov“ kan ikke opfyldes ved en Mængde uorganiske Love, hører man dog undertiden Stemmer, som lyde paa, at en saadan Indfrielse af Statens Forpligtelse til Kirken er tilstrækkelig og forsvarlig. Desto større Opfordring have Kirkes Venner og Tjenere til inderligt at ønske og i al Underdanighed bede Regjeringen om, at Foranstaltninger maae træffes til, at Grundlovens § 75 snart, til den danske Kirkes og derved til det danske Folks sande Bedste, maa blive opfyldt. At Opfyldelsen maa foretages saaledes, at Folketjens erholder en repræsentativ Forfatning, forekommer mig som et ved Guds Styrrelse med vort Land vort Folk og vor Statsforfatning uafviseligt Tidens Krav. At den presbyteriale Forfatning bør træde i Kraft førend den synodale, saa at Menighedsraad, hvoraf Lægfolks Synodemlemmer skulle udvælges, have i alle Rigets Menigheder nogle Aar været i Virksomhed, førend Synoden sammenkaldes, er en af mig oftere fremsat Mening, som jeg endnu maa fastholde, idet jeg dog antager, at det ei kan opfattes nu at lade et Lovudkast udarbejde til en fuldstændig Kirkeforfatning. Forsaavidt Behandlingen af betydelige kirkelige Anliggender ei maatte kunne opfattes, indtil den repræsentative Kirkeforfatning er dannet, vilde jeg finde det saare hensigtsmæssigt, at Kirkeministeriet erholdt et raadgivende Collegium, hvis af Hans Majestæt Kongen udnævnte Medlemmer skulde være ansatte eller i hvert Fald bosiddende i Kjøbenhavn og modtage deres Plads i Collegiet som et Tillidsbureau. Dannelsen af et saadant Collegium vilde være overeensstemmende med Melanchthons Regel i reformatione Wittenbergensi (1545):

Præcedat in omnibus causis vera et pia cognitio, ac sint iudices non soli sacerdotes, sed etiam alii honesti et docti viri, Deum timentes ac idonei ad iudicandum, tanquam honesta membra ecclesie etiam a laicis.

Men et saaledes sammensat, raadgivende Kirkecollegium vilde efter min Mening dog blot kunne blive en interimistisk, administrativ Foranstaltning, indtil Folketjens Forfatnings-